

Beynəlxalq Rəsul Rza mükafatları ustad şairin ad günündə təqdim edildi

Elə bil unudulmaz Məmməd Araz düz 51 il öncə 2021-ci ilin çiçək otları 19 may günündə Fəxri xiyabanda ustad Rəsul Rzanın məzarını ziyarət edib, xatirəsini dərin sayğılarla yad edən söz adamlarının hər birinin üreyindən keçənləri bütün toffurəti ilə ifadə etmişdi bu sətirlər boyunca: "Rəsul Rzanın yaradıcılığı bir qitəni başdan-başa öyrənməyə bənzəyir. Ancaq bu qitədə xeyli ayaq daymamış çiğrirlər var... Sonotın mürokkəb və keşməkeşli yollarında Rəsul Rza mənim üçün öz yüksək amalına xidmət etməyin ən gözəl örnəyi olmuş, ən gözəl örnəyidir və ən gözəl örnəyi kimi də qalacaq..."

Kirimişcə göz yetirirdim... Xalq şairinin məzarı önündə dərin qədərbilənlik duyğusu ilə dayanan, yaşının bu ahıl çağında da ustad haqqına vəfalı olan Anarın, Yusif Həsənbəyinin görkəmləri belo deməkəydi. Ədliyyə generalı Akif Rəfiyevin minnətdarlıq dolu baxışları bu düşüncələri sorgulayırdı. Rəsul Rza heyranları Rəşad Məcədin, Səyad Aranın, İlqar Fəhminin, Rauf Aslanovun, Xəyal Rzanın, Yusif Nəğməkarın və başqalarının düşüncələrindən eyni səmimiyyətə keçənlər idi 51 il öncə unudulmaz Məmməd Arazın dərin qədərbilənliklə səsləndirdiyi fikirlər.

Sanki gül otları 19 may günündə ustad şair yenə də poncorosini açmışdı sabaha... Gördü ki, "insanlar keçib gedir illər üstündən, aylar üstündən...". "Mən də onların içindəyəm, siz də" söyləyirdi. Səsləndirdi: "Ey, qardaşlar, inanın bu sabaha... Yaşamaq olarmı inanmasan?"

Məzarı üstünə six-six qoyulan çiçəklər, laçəklər belo deyirdi.

Lap gəncliyimdə Xalq şairi Rəsul Rzaya ünvanladığım şeirin mısralarını yadıma salmaqdaydım o xatirə, cəhram gülləri, o gül loçəkləri, o yamyayış sor ağacları arasında nəgmo ötən quşların səsi:

*Şeirinizi məndən qabaq
oxuyubmuş çiçəklər,
laçəklər,
quşlar,
böcəklər...
Şeirlərin məndən qabaq
tanış imiş quşların,
çiçəklərin, laçəklərin,
böcəklərin çəxunə...
Yenə gəlib həvəsə,
bir ağzıdan səs-səsə
oxuyurlar:
- Ey, mənə toxunma,
Mənə toxunma!*

O səs, o nofəsin hər anında Rəsul Rza kövrəkliyi, Rəsul Rza ətirazi, Rəsul Rza mübarizəsi vardı.

Kirimişcə dinləyirəm... Yaddaşımda ustad şairin dil özbəri olan mısraları bir-birini izləyir:

*Mən güllü bir may səhəri doğulmuşam,
Bəlkə, gəldim bir yarıvar axşamı.
...Mən öləndə ağlamayın,
Mən öləndə gülməyin...
...Mən xəşbəxt olardım
Tabunmü özüm apara bilsəm...*

Qulaqlarımda birər-birər səslənlər böyük şairin "Mən istəyirəm buludlar ağlasın, Uşaqlar ağlamasın analı, ya anaşız... Mən istəyirəm güllər açılsın, Güllülər açılmasın amanlı, ya amansız" mısraları. "Mənə bir sorgi salonu verin" istəyi boyları böyük şairin məzar daşından yansıyan baxışlarının da:

*Orda bir insan şəkli asacağıam,
Görünsün dünyanın hər tərəfindən*

-bəyanı edir o baxışlar. Müəllifi Zaman, adı İnsanlığın ömrü yolu olan bir şəkil asacağıam anladır o sorgi salonundan...

Rəsul Rza zəngin, klassik Azərbaycan poeziyasının qapılarını modern Avropa, Qorb poeziyası üzünə xüsusi istedad və qətiyyətə açdı. Təqlid yox, sintez yolunu seçdi. Qəlibin, avazın yox, səs, nofəsin, bu səs, nəfəs daxilində fikrin ardınca getdi. Göz önündə olana, hər kəsin cəynəyib ata biləcəyinə yox, "cəyran belində" olana, yəni çata, olda edilə bilinməyənə könüllü verdi. Şairə yeni dünya düşüncəsinə danışıq bilon, anlaşılacaq yeni dil, texnologiya gətirdi. Oxucu zehniyyətini pafosa yox, yaşantıya, acı gerçəkliyin, milli ağrının kül altında qalmış atəşini fəhm etməyə yönəldi. Azərbaycan poeziyası üçün şeirin Ezop dilini köşf etdi. Şeirin gül, bülbül, yar, oğyar, hieqram, şam giley-güzəririm "Ana qaz"ın, "Pişik və onun balaları"nın, "Sarı dana və qızıcağ"ın, "Ağ

fil"nin, "Anlamaq dördi"nin mücadiləsi ilə ovozlaya bildi. Sonoto və həyatın hər üzünə sevgisi do sevgi oldu, sado, yaxşı! Bu sevgi daxilində o, hər cür odalətsizliyə, başqıya, laqəydliliyə asi oldu. Yaradıcılıq müstəvisində Ezop, ictimai-siyasi səhnədə Prometey, Oğuz xan, Babək, Spartak dilində danışdı.

Mayın 19-du... Ononəvi qaydada ustadın məzarı önündəyik... Anasının südü, atasının öyüdü kimi sevdirdi torpağa üz qoyub...

Həmin gün bir qrup ədəbiyyat və incəsənət xadimi övölçə uzun illər Rəsul Rza Fondunun prezidenti olmuş Xalq şairi Fikrət Qocanın məzarını ziyarət edirlər. Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin sədri, Xalq yazıçısı Anar Fikrət Qocanın Rəsul Rza yaradıcılığına böyük rəğbəti barədə danışıq: "Fikrət Qoca həm sadıq dost, həm do gözəl şair idi. Hər il mükafatla bağlı məsələləri özü həll edirdi. Təəssüf ki, bu gün aramızda yoxdur. Allah Fikrət Qocaya qəni-qəni rəhmət eləsin".

AYB-nin katibi, "525-ci qəzet" in baş redaktoru Rəşad Məcəid Fikrət Qocanın bu yəndə səmərəli fəaliyyəti barədə fikirlərini bildirir: "Fikrət Qoca çox gözəl şair olmaqla yanaşı, həm do çox məsuliyyətli və diqqətli insan idi. Hər il mükafatla bağlı məsələlərə do çox həssas yanaşırdı. Onun AYB-nin birinci katibi kimi fəaliyyəti çox səmərəli idi. Bu gün Fikrət Qoca aramızda yoxdur, amma biz bu ononəvi davam etdiririk. İnanıram ki, Fikrət Qocanın da, Rəsul Rzanın da ruhu şaddır. Allah hər iki şairə rəhmət eləsin".

Daha sonra tədbir iştirakçıları Rəsul Rzanın məzarını ziyarət edirlər. Rəşad Məcəid Rəsul Rzanın ölməz poeziyasından, tokərsəz səxsiyyətindən danışıq, hətta özünə qarşı haqsızlıqlara da xeyirxahlıqla cavab verdiyini vurğulayıq.

Yazıçı Səyyad Aran, şairlərdən Yusif Həsənbəy və Yusif Nəğməkar Rəsul Rzanın vətənə, torpağa bağlılığı barədə fikirlərini bölüşürək onun daim yazıçılara, şairlərə qarşı həssas münasibət sorguladığını qeyd edirlər.

Xalq yazıçısı Anar ailəsi adından Rəsulsevçülərə təşəkkür edir və müqəddəs şöhrətimiz Şuşanın Rəsul Rza üçün do böyük dəyər olduğunu vurğulayıq. Bildirir ki, hələ ermənilərin iddiaları tozə-tozə baş qaldıranda Rəsul Rza buna görə çox nigaran idi. Bu gün Şuşamız azad və Rəsul Rzanın da ruhu şaddır.

Sonra AYB-nin binasında keçirilən təqdimat mərasimində Nazim Muğanlı, Ramiz Əşğər, Xasiyyət Rüstəm, Solmaz Amanova, Elmur Uğur, Hüseyn Sözlü, Damot Salımanoğlu, Nazim Məmmədboyov, Cavanşir Fəyziyev və Nəcəddin Mürvətova Beynəlxalq Rəsul Rza Mükafatı təqdim edirlər. AYB sədri hər bir laureatı təbrik edərək onlara yeni yaradıcılıq uğurları arzulayıq.